

Täysistunto

Torstai 2.10.2025 klo 16.00—20.11

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.40 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten luonnonvarojen ja mineraalien hyödyntämisestä tulee maksaa kohtuullinen korvaus valtiolle ja kunnille. Tämä on oikeudenmukaisuuden toteutumisen näkökulmasta välttämätöntä. Euroopan vahvistaessa strategista autonomiaansa suomalaisten mineraalien hyödyntäminen tulee kiihtymään entisestään. Emme kuitenkaan halua Euroopan raaka-ainereservaatiksi. Suomalaisten tulee saada reilu osansa siitä, kun suomalaisia mineraaleja kaivetaan ja jalostetaan ulkomaille myytäväksi.

Siksi hallitus korottaa kaivosmineraaliveroa. Kaivosmineraaliveroa korotetaan yhteensä 70 miljoonalla eurolla vuoden 2026 alusta. Veronkorotuksesta kertyy kuitenkin tuottoa vasta vuodesta 2027 alkaen, koska kaivosyhtiöt maksavat veron jälkikäteen verokautta seuraavana vuonna. Korotuksista päätettiin hallitusohjelmassa, toista kertaa kevään 24 kehysriihessä ja kolmatta kertaa kevään 25 kehysriihessä. Kaivosmineraaliveroa maksetaan kaikesta Suomessa louhitusta kaivosmineraalista, ja sen tarkoituksena on kerätä yhteiskunnalle korvaus arvokkaan ja uusiutumattoman luonnonvaran käytöstä.

Kaivosmineraaliveroa maksettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2024. Verotuottoa kertyi noin 31 miljoonaa euroa. Nykyinen verotaso on matala. Korotuksen myötä kaivosmineraalien verotus suurin piirtein kolminkertaistuu. Kansainvälisesti verrokkimaissa kaivosverot ovat tyypillisesti tämänkin korotuksen jälkeen Suomea korkeammalla tasolla.

Metallisten kaivosmineraalien vero nousee nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Verotusarvot perustuvat maailmanmarkkinahintoihin ja muihin vastaaviin julkisiin hintalähteisiin, joista säädetään valtioneuvoston asetuksessa. Verohallinto vahvistaa metallien verotusarvot vuosittain. Muiden kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotetaan 0,2 eurosta 0,6 euroon tonnilta nostettua malmia tai hyötykiveä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Arvoisa puhemies! Esityksen valmistelun aikana linjattiin, että sellaiset kaivosmineraalit, joita kaivos ei lainkaan tuota, eli niin sanotut kaivosten sivuvirrat, suljetaan veron ulkopuolelle. Jatkossa kaivos maksaa siten veroa vain sellaisista kaivosmineraaleista, joita se tuottaa. Tämä vähentää kaivosyhtiöiden ja Verohallinnon hallinnollista taakkaa. Sivuvirtojen rajaaminen veron ulkopuolelle hyödyttää metallikaivoksia, joten siitä aiheutuva verotuottomenetyks on otettu huomioon metallisten kaivosmineraalien arvoperusteisen veron korotuksessa. Muutos on siis julkisen talouden kannalta verotuottoneutraali.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä 40 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta tuloutetaan valtiolle ja 60 prosenttia kaivoksen sijaintikunnalle. Kuntien saamasta verotuotosta noin 85 prosenttia kohdentuu vain neljälle suurimmalle kaivostaloudelle eli Sodankylän, Sotkamon, Keminmaan ja Kittilän kunnille. Kaivosmineraalivero on merkittävä tulonlähde suhteessa näiden kuntien saamiin muihin verotuloihin. Veronkorotuksen jälkeen nämä neljä suurinta kaivostaloutta saavat edelleen vuosittain noin 4—5 miljoonaa euroa kaivosmineraaliverotuloja per kunta. Verotuoton jakautumista ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa kaivosveron tuotosta valtaosan perisi valtio.

Verotuoton jako-osuuden muutoksella turvataan se, että veronkorotuksesta kertyvä tuotolisäys vahvistaa tehokkaasti julkista taloutta eikä heikennä kansalaisten yhdenvertaista kohtelua. Jos jakosuhdetta ei muutettaisi, suurimmat kaivostaloudet saisivat puolet koko runsaan sadan miljoonan euron verotuotosta, mikä laskennallisesti mahdollistaisi kunnallisveroprosentin merkittävän alentamisen tai jopa nollaamisen näissä kunnissa. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista myöskään julkista taloutta silmällä pitäen. Jos veronkorotus johtaisi kunnallisveroprosenttien alentamiseen tai menojen kasvuun joiltain osin, julkista taloutta vahvistava vaikutus heikentyisi. Lisäksi kaivosverotulo kohdennetaan vain kunnille, joissa on kaivosalueita, eivätkä esimerkiksi lähiseudun kunnat saa verotuloja huolimatta siitä, syntykö niiden alueella kaivostoiminnasta aiheutuvia haittoja, kustannuksia tai hyötyjä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Mennään puhujalistalle, siellä on kaikilla puheenvuoropyyntö. — Olkaa hyvä, edustaja Kallio.

18.45 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kuvitteellinen esimerkkilaskelma kaivosveron muutoksista: Voimassa olevan lain mukaan kunnat saavat 60 prosenttia, valtio 40 prosenttia. Hallituksen uudessa esityksessä kunnille jäisi tosiaan 20 ja valtio saisi 80, kuten ministeri toi hyvin esille. Laskelmassa kuvitteellisen kaivoksen verotuotto on tänä vuonna miljoona euroa. Nyt kunta saa 600 000 euroa ja valtio 400 000. Veromuutoksen jälkeen verotuotto kasvaa noin 4 miljoonaan euroon, mistä kunta saa muutoksen jälkeen 800 000 ja valtio 3,2 miljoonaa. [Sara Seppänen: Toispäin!] Kuntaliiton erityisasiantuntijan kommentti tähän: ”Kunnilla on iso rooli siinä, että investointeja yleensä toteutuu, koska investoinnit nojaavat aika lailla kuntien kaavoituspäätöksiin. Hallitus on muuttamassa pelin kuvaa ihan totaalisesti.”

Arvoisa puhemies! Kuulostaako reilulta, tai kuulostaako siltä, että paikallinen hyväksytävyyttä lisääntyisi? Molempiin vastaus on: ei. Kaivostoimintaan liittyy paljon erilaisia, muun muassa ympäristöön liittyviä ongelmia. Tämä hallituksen esitys verotulon jakamisesta ei ainakaan lisää mahdollisuuksia ratkaista niitä paikallisella tasolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Vesa Kallio lähtee pois paikaltaan] — Jaha, siirryttekö tuonne, vai lopetittekö te? [Vesa Kallio: Lopetin!] — Selvä, kiitos. Ajattelin, että siirrytte puhujapöytäntöön. — Nyt on sitten edustaja Hänninen. Olkaa hyvä.

18.47 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Rakas isänmaamme on täynnä rikkauksia. Nyt keskustelemme siitä, mihin hintaan niitä voidaan kaivaa maastamme. Kyse on isänmaamme kallisarvoisimmista luonnonvaroista, uusiutumattomista rikkauksista, jotka kerran louhittuina katoavat lopullisesti. On oikein ja kohtuullista, että niiden hyödyntämisestä koituu oikeudenmukainen korvaus suomalaisille. Siksi hallitus esittää kaivosmineraaliveron korottamista sekä metallisten kaivosmineraalien että teollisuusmineraalien veron osalta. Näin varmistetaan, että kaivostoiminnan tuottama hyöty ei valu yksin yhtiöiden tileille vaan on hyväksi myös meille jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole vain taloudellinen ratkaisu vaan myös arvovalinta. Se kertoo siitä, että hallitus arvostaa omaa maaperäämme ja sen rikkauksia. Me emme myy isänmaatamme alihintaan. On totta, että tämä arvovalinta voi vaikeuttaa suunniteltuja kaivosinvestointeja, mutta pitkällä aikavälillä Suomi ei häviä siitä. Vaikka tämä veronkorotus voi johtaa joidenkin investointien lykkääntymiseen, voidaan arvokkaat maamme mineraalit ottaa käyttöön myöhemminkin.

Arvoisa puhemies! Isänmaallisuus ei ole vain kauniita sanoja, se on tekoja, jotka varmistavat, että meidän yhteisiä rikkauksiamme käytetään oikeudenmukaisesti. Tämä veronkorotus on osa hallituksen kasvuriihen linjaa, jolla varmistetaan, että Suomen talous kestää ja että jokainen suomalainen hyötyy siitä, mitä kallioperämme voi antaa. Tällä päätöksellä me osoitamme, että kansainvälisten kaivosyhtiöiden etu ei mene kansalaistemme edun edelle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

18.50 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purran esittelemä hallituksen esitys kaivosmineraaliveron korotuksesta on erittäin hyvä ja kannatettava. Viime vuonna käyttöön otetulla kaivosmineraaliverolla kerätään yhteiskunnalle korvausta arvokkaan ja uusiutumattoman luonnonvaran käytöstä, ja nyt hallitus on päättänyt korottaa kaivosmineraaliveroa ensi vuodesta lähtien 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta, ja myös muiden kuin lain liitteessä lueteltujen kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotettaisiin kolminkertaiseksi nykytasoon verrattuna.

Arvoisa puhemies! Kaivosmineraalivero kerätään nimensä mukaisesti mineraaleista, eikä sitä kohdisteta kaivosyhtiön kirjanpidolliseen tulokseen, johon puolestaan kohdistuu yhteisövero, ja tämä on täysin oikea lähestymistapa. Pelkän kaivosyhtiön tuloksen verotuksen ongelmana ovat suuret kansainväliset kaivoskonsernit, jotka saavat halutessaan konsernin sisäisillä järjestelyillä näyttämään Suomen yksikkönsä tappiollisena tai kannattamattomana, vaikka toiminta Suomessa ei sellaista tosiasiallisesti olisikaan. Näin ollen pelkästään yhteisöverotuksen varaan ei pidä tältä osin jättäytyä.

Arvoisa puhemies! Todettakoon, että tämän käsittelyssä olevan esityksen ohella hallitus ehdottaa kaivoksilta poistettavaksi sähköverotuen siirtämällä ne yleisen sähköveron piiriin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Näiden mainittujen lakimuutosten myötä kaivostoiminnasta arvioidaan kertyvän valtiolle lisätuloja noin 70 miljoonaa euroa vuodessa. Korotuksia voidaan pitää vähintäänkin kohtuullisina, varsinkin, kun otetaan huomioon myös kaivosten luonnolle ja ympäristölle aiheuttamat riskit ja haitat, joita veronmaksajat ovat aiemmin joutuneet kantamaan muun muassa ennallistamistoimien muodossa. Toivottavasti jatkossa tämä asia on täysin toisin. — Kiitos ministeri Purralle ja hallitukselle tästä erittäin hyvästä lakiesityksestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.52 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus on nostamassa kaivosveron määrää kolminkertaiseksi nykyisestä. Suunta on oikea, ja hallitus ansaitsee siitä kiitoksen. Taso jää kuitenkin edelleen alle verrokkimaiden. Vero on vielä tämän korotuksen jälkeenkin liian matala, jotta se ohjaisi riittävällä tavalla kaivosyhtiöitä hyödyntämään malmia tehokkaammin, vähentämään kaivannaisjätteen määrää ja investoimaan puhtaampiin teknologioihin.

Jotta ympäristöhaitat voidaan minimoida, verolla olisi keskeistä puuttua louhinnan määrään, ja siksi vero tulisi uudistaa kohdistumaan nimenomaan louhitun maa-aineksen määrän mukaan. Nyt hallitus on rajannut sivuvirrat pois. Kaivostoimintaa tulisi kaikin keinoin määrätietoisesti ohjata vähentämään jätettä ja lisäämään kiertotaloutta ympäristöhaittojen vähentämiseksi. Jäteveron ulottaminen kaivostoimintaan pitäisi toteuttaa viipymättä.

Arvoisa puhemies! Se, millä ehdoin ja millaista kaivostoimintaa Suomessa on, on meidän omissa käsissämme. Jotta kaivostoiminta olisi luonnon ja ympäristön kannalta kestävä, kaivostoiminnalle on asetettava riittävät ja uskottavat rajat. Kaivosveron nosto on hyvä mutta riittämätön alku. Sen lisäksi lainsäädäntö on päivitettävä estämään yksiselitteisesti kaivostoiminta ja malminetsintä luonnonsuojelualueilla. Kaivoksen perustamista ei pidä sallia kolmeen kertaan suojellulle Viiankiaavalle.

Kaivannaisjätteiden ja kaivosten jätevesien säilytykseen on saatava tiukemmat standardit, jotka estävät haitallisten aineiden pääsyn luontoon ja pilaamaan vesistöjämme. Kaivoksista hyötyneiden tahojen korvausvastuuta vahingoista on vahvistettava vaatimalla riittävät vakuudet, ja akkumateriaalit ja muut kaivannaisteollisuuden tuotteet on saatava maksimaalisesti kiertoon. Kysynkin ministeriltä: onko hallitus ryhtymässä muihin toimiin kaivostoiminnan kestävyys vahvistamiseksi, jotta voimme turvata suomalaisen puhtaan luonnon ja vesistöt?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

18.54 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Me tarvitsemme näitä malmeja ja mineraaleja, mitä meillä Suomen maaperästä löytyy. Erikoista on se, että vihreät nimenomaan kannattavat esimerkiksi yhteiskunnan sähköistämistä, johon tarvitaan monia mineraaleja, mutta sitten suhtaudutaan hyvin tiukasti tähän Suomessa tapahtuvaan kaivostoimintaan, joka on hyvin vastuullista ja nimenomaan kantaa huolta myöskin siitä ympäristön tilasta.

Mutta käsittelyssä oleva hallituksen esitys kaivosmineraaliveron muuttamisesta on hyvä. Veron taso on ollut alusta alkaen maltillinen, ja nyt puhutaan korotuksesta 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

On syytä muistaa, että Suomen houkuttelevuus kaivosinvestoinneille ei määräydy vain verotason perusteella. Paljon tärkeämpää on, että lupaprosessit ovat sujuvia, ennakoitavia ja oikeudenmukaisia. Hallituksen esitys kaivosveron nostosta on osa tätä kokonaisuutta, jossa verorasitusta tarkastellaan yhdessä muiden toimintaedellytysten kanssa.

Vaikka ala vastustaa muutosta, todellisuudessa verorasite ei nouse tasolle, joka uhkaisi koko toimialaa. Yhteisöveron keventäminen 20 prosentista 18 prosenttiin tasapainottaa tätä kokonaisuutta. Arviolta 57 miljoonan euron nettotuotto julkiseen talouteen on merkittävä lisä, jolla voidaan rahoittaa suomalaisen hyvinvointivaltion palveluja.

Hallituksen esitys kaivosveron korottamisesta tuo lisätuloja sekä valtiolle että kunnalle. On reilua, että kunta, joka kantaa kaivostoiminnan haitat, saa myös osansa hyödyistä. Tämä vahvistaa alueellista oikeudenmukaisuutta ja lisää kaivostoiminnan hyväksyttävyyttä.

Arvoisa valtiovarainministeri Purra, voidaanko tätä jakosuhdetta tarkastella vielä eduskunnan käsittelyssä kuntien hyväksi, jotta voimme varmistaa jatkossakin paikallisen hyväksyttävyyden ja uusien, esimerkiksi kriittisiin mineraaleihin liittyvien kaivoshankkeiden avaamisen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, vastauspuheenvuoro.

18.57 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena edustaja Seppäselle: Vihreät tosiaan vastustavat sellaista kaivostoimintaa, joka pilaa suomalaista luontoa ja tuottaa hyvin vähän hyötyjä paikallisille yhteisöille ja koko yhteiskunnalle. Sen sijaan kannatamme kestävästä kaivostoimintaa, joka toteutetaan ympäristöä ja luontoa kunnioittaen ja josta saadaan muun muassa riittävästi verotuloja, ja siitä pääsen oikeastaan siihen varsinaiseen asiaani tänään täällä.

Haluan siis kiittää hallitusta ja ministeri Purraa tästä hyvästä esityksestä. Tämä on monessa suhteessa perusteltu, niin kuin ministerin esittelypuheenvuorossa ja edeltävistä puheenvuoroista on käynyt ilmi. On totta, että me vihreissä olisimme valmiita menemään pitemmällekin, mutta se ei vie arvoa tältä hallituksen hyvältä esitykseltä, joka on yksiselitteisesti askel oikeaan suuntaan. Ja koska tässäkin salissa välillä ollaan joistakin asioista reippaasti eri mieltä, niin on minusta hyvä pysähtyä välillä myös sen ääreen, kun ollaan samaa mieltä. Eli tästä esityksestä lämmin kiitos hallitukselle ja ministerille. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tässä nyt muutama vastauspuheenvuoro, koska tämä on aikarajoitettu ja kymmenen minuuttia on enää jäljellä, eli nyt pyydän kaikkia niitä, jotka haluavat käyttää minuutin vastauspuheenvuoron... Ja sitten lupaan kyllä sen, että edustaja Mikkonen saa vielä puheenvuoron sitten tuosta listalta, koska se on oikeus ja kohtuus tässä tilanteessa, kun nyt keskeytetään tämä. Siellä on kuusi vastauspuheenvuoroa. Annetaan ne kaikki mennä, ja sitten lopetetaan. — Hyrkkö.

18.58 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin on mukavaa vaihteeksi kehua hallitusta. Kaivosmineraaliveron korottaminen on hyvä alkua. Toki korottamisen varaa jää edelleen tämänkin esityksen jälkeen, kun katsotaan kansainvälisiä verrokkeja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Vihreät ovat pitkään ajaneet kaivosveroa Suomeen, ja viime vaalikaudella sen hallituksessa tosiaan perustimme. Kannustamme hallitusta tämän esityksen lisäksi toki muihinkin toimiin kaivosten sääntelyn napakoittamiseksi. Ajattelen, että luonnon turvaaminen ja kunnioittaminen kaivosten sääntelyssä on myös niiden kaivosten hyväksyttävyyden kannalta välttämätöntä.

Yksi heikkous tässä esityksessä on, ja se on näiden sivuvirtojen vapauttaminen kaivosverosta. Tämä heikentää kannustimia vähentää kaivosjätettä ja edistää kiertotalouden ratkaisuja. Tätä asiaa voisi korjata ulottamalla kaivosvero kaikkeen louhittuun maa-ainekseen, mutta toinen keino olisi tietenkin ryhtyä verottamaan kaivosten jätteitä erikseen. Olsitteko, ministeri Purra, valmis selvittämään tämäntyyppisiä ratkaisuja?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Hopsu.

18.59 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Luonnonvarojamme voi tosiaan louhia vain kerran, ja on varsin järkevää, että silloin siitä peritään kunnollinen maksu. Nämä ovat yleensä kansainvälisiä toimijoita, jotka täällä louhintaa tekevät, ja on siis oikein hyvä suunta, että hallitus nostaa kaivosveroa nyt. Nyt tämä HE:n tuotto-odotus kasvaa sataan miljoonaan euroon. Se voisi hyvin olla tuplakin, eli tässä on vielä varaa seuraavillekin vuosillekin korotukseen.

Jako-osuus kunnan ja valtion välillä, mistä täällä kyseltiin, on mielestäni ihan järkevä. Sen lisäksi, että siinä ei saa syntyä liian suurta kannustinta yksittäiselle kunnalle kaivosten kaavoittamiseen, ajattelen, että ne vaikutukset näkyvät useamman kunnan kuin vain yhden kunnan alueella ja olisi hyvä, että kaivostoiminnassa noudatamme sitä periaatetta, että haitan aiheuttaja maksaa siitä haitasta. Sen vuoksi näitä vakuusmaksuja kannattaisi kyllä korottaa ja kerätä enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, minnuutti.

19.00 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset hallitukselle, että olette ottaneet ehdotuksemme vastaan. Olemme täältä, vihreät, ehdottaneet, että nimenomaan kaivosveron korotus voisi olla yksi tapa tasapainottaa julkista taloutta sekä myös tarttua siihen ongelmaan, jonka suomalaiset kokevat erittäin epäoikeudenmukaiseksi eli nimenomaan sen, että monikansalliset kaivosyhtiöt voivat tulla tänne, viedä maamme rikkauksia ja jättää jälkensä haitat, joista sitten muut, esimerkiksi elinkeinonharjoittajat, kärsivät ja joka sitten tulee muiden maksettavaksi.

Tämä on todella epäreilu asetelma, ja kansalaiset ovat tähän paljon tarttuneet. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Lappeenrannassa Saimaan rannalla ihmiset ovat aktivoituneet ja ovat mukana monissa näissä kansalaisjärjestöissä, jotka myöskin ovat pyytäneet, että huomioitaisiin nimenomaan laajemmin kaivostoiminnan haittavaikutukset. On hienoa, että hallitus nyt rohkeasti on lähtenyt kaivosveroa tässä nostamaan. Tiedän, että painetta kaivostoimijoilta varmasti tulee siihen, että he eivät haluaisi muutoksia, mutta on tärkeää, että tässä on tasapaino ja kuunnellaan nimenomaan suomalaisia ja pidetään huolta suomalaisesta luonnosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

19.02 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Riskit kaivoksien elinkaaresta ja siitä epävarmuudesta, kuinka pitkään ne toimivat, sekä palveluiden ja infran rakentamisesta alueilla kantavat alueen kunnat. Sen takia kuntien pitää saada reilu osuus tästä. Kun katson tätä esitystä, niin toisin kuin täällä edustaja Seppänen totesi, osa kunnista tulee menettämään tässä kaivosveron. Sodankylä saa nytten 543 euroa asukas, jatkossa 463, eli 80 euroa per asukas tulee pieneneään; Sotkamolla tulee pieneneään.

Tätä mallia olisi pitänyt hioa vähän tarkemmin, mutta ymmärrän, että kaivosveroa korotetaan. Oleellista on kuitenkin, mikä on malli. Olen aika huolissani siitä, olemmeko tulleet siihen pisteeseen, että verotuotot eivät välttämättä pitkällä tähtäimellä tulekaan niin suurina kuin halutaan. Kun tämä on edennyt, meillä on tilanne, että eilen ilmoitti Outokumpu yt-neuvotteluista, ja Agnico Eagle tänään. Ne varautuvat tähän kaivosveroon. 90 henkilöä on lähdössä pois sieltä. Kyllä meidän kannattaa miettiä myös sitä, että kestävä kaivostoimintaa voisi Suomessa harjoittaa, ja sen takia olisin kaivannut perusteellisempaa kansainvälistä vertailua myös tästä. Se on erittäin huono kansainvälinen vertailu, ei me olla kunnolla pystytty vertailemaan verrokkimaita.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly. Täällä oli pari vielä näitä.

19.03 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on vastuullista kaivostoimintaa. Tämän kävi todistamassa myös Teollisuusliiton delegaatio, jossa oli luottamushenkilöitä kaivososalta, eli siinä mielessä ammattilaisia oli asialla. He olivat huolissaan tämän kaivosveron vaikutuksesta nyt sitten kaivosten jatkoinvestointeihin ja tietenkin sitten työllisyyteen. Erityisesti siellä tuli esiin, että lähtevätkö nämä vähän köyhemmät esiintymät enää liikkeelle tämän kaivosveron jälkeen. Nämä kysymykset heitä puhuttivat, ja totta kai tämä jatkojalostaminen täällä Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä tietenkin tästä kansainvälisestä vertailusta, joka tässä lakiesityksessä on aika ohut: kuinka hyvin tämä istuu näihin mineraalitonneihin suhteessa muihin maihin? Ollaanko me niin kuin korkea verottaja vai ollaanko me samalla tasolla kuin muut? Siitä olisi hyvä saada tietoa. Ja sitten tätä kuntien ja valtion jakosuhteetkin varmaan on vähän mietittävä vielä jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, minuutin mittainen. — Sen jälkeen varsinainen puheenvuoro, edustaja Mikkonen, Krista, ja sitten ministeri.

19.04 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ole vielä nähnyt sellaista kaivoshanketta, jota vihreät puolueena kannattavat. Haluan muistuttaa, että kaivosteollisuus tuo monia epäsuoria ja myös kerrannaisvaikutuksia sinne aluetalouteen. Siellä on kysyntää kuljetuksissa, kone- ja laitepalveluissa, rakentamisessa, huolloissa ja paikallisissa palveluissa, eli se on hyvin tärkeä työllistäjä esimerkiksi Lapissa.

Nämä mielikuvat, mitä te viljelette siitä, että malmit viedään ja ryöstetään meidän maaperästä, eivät pidä paikkaansa. Nimenomaan tämä on oikeansuuntainen ratkaisu, että me korotamme tätä veroa. Tärkeää on huolehtia, että sinne paikalliseen talouteen jää edelleenkin sitten tästä uudestakin korotuksesta hyvä osuus ja paikallinen hyväksyttävyyys on jatkossakin sitten hyvällä tasolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten varsinainen puheenvuoro, edustaja Mikkonen, Krista, sitten ministerille vastaus, ja sitten siirrymme seuraavaan aiheeseen.

19.06 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin kiitos hallitukselle tästä esityksestä. On ihan selvä, että on ollut ihmisten oikeudentajun vastaista se, että maamme rikkauksia saa kaivaa miltei ilmaiseksi. Viime kaudella todella onnistuimme vuosikymmenten työn jälkeen luomaan tähän maahan kaivosveron, ja minusta se oli erinomainen saavutus. Tiedän kyllä, että sitä kovasti kritisoiin siitä, että se oli liian alhainen, mutta silloin sanoimme, että on tärkeää, että luomme työkalun. Jatkossa sitä voi sitten kiristää, ja näinhän nyt tapahtuu, hallitus jo toisen kerran nostaa kaivosveroa, aivan perustellusti. Ja niin kuin tässä on tullut esille, jos katsotaan kansainvälisiä vertailuja, niin kyllä meillä on edelleen varaa sitä siitä kiristää.

Meillä on mineraaleja maassa varsin runsaasti, mutta haaste on se, että meidän esiintymät ovat varsin köyhiä. Se johtaa siihen, että kun kaivostoimintaa harjoitetaan, niin joudutaan valtava määrä louhimaan, että saadaan sieltä riittävästi mineraaleja talteen. Verrattuna moneen muuhun maahan tämä sitten johtaa siihen, että meillä tulee ympäristöhaittoja myös varsin paljon.

Toinen haaste on se, että meillä on vesistöjä lähes kaikkialla, ja nimenomaan tämä kaivosten vesien käsittely on se iso haaste, mihin pitäisi saada tiukempaa lainsäädäntöä. Toivon, että tätä työtä hallituksessa myös viedään eteenpäin.

Kaivosverolla mielestäni pitäisi olla myös nykyistä suurempi ympäristöohjaustavoite, jotta verotusta tehtäisiin louhintamäärän perusteella. Nythän malmeilla näin ei ole, vaan siinä on arvoperusteinen verotus, mutta sitten näillä teollisuusmineraaleilla kyllä on tämä louhintamäärään perustuva verotus. Nyt tässä esityksessä ajattelen, että sen heikkous on se, että nyt nämä sivuvirrat, jotka ovat olleet kaikki veron piirissä, osittaisesti suljetaan tämän veron ulkopuolelle. Varsinkin kun samanaikaisesti meillä ei ole kaivosjätteitä koskevaa verotusta, siltä osalta tämä ympäristöohjautuvuus itse asiassa heikkenee.

Tiedän, että hallitusohjelmaan on kirjattu jäteveron laajennus, ja olisi kiva kuulla ministeriltä siitä, että kun se selvitys siitä valmistui viime keväänä, niin onko tämä laajennus tarkoitus ulottaa myös kaivannaisjätteisiin. Meillähän Suomen jätteistä 76 prosenttia syntyy kaivosteollisuudesta ja vaarallisista jätteistä jopa 90 prosenttia, ja toisin kuin miltei kaikkia muita teollisuuden jätteitä ja myös yhdyskuntajätteitä verotetaan, kaivosjätteet ovat verotuksen ulkopuolella. Hyvin alhainenkin vero, koska määrät ovat tietysti suuria, toisaalta toisi rahaa valtion kassaan, mutta se myös ohjaisi kaivostoimintaa minimoimaan niitä jättemääriä ja hyödyntämään louhitut massat entistä paremmin. Sillä tavalla tietysti myös siitä saataisiin monenlaisia hyötyjä.

Niin kuin tässä on tullut jo esille monessa puheenvuorossa, niin kaivostoimintaan kaiken kaikkiaan on hyvä pitää riittävän tiukat ympäristöehdot. Siellä on vielä paljon parannettavaa: Nimenomaan näiden jätteiden ja jätevesien käsittelyyn tiukempia standardeja, haitallisten kemikaalien lasku ympäristöön tulisi yksiselitteisesti kieltää, ja nämä korvausvastuut vahingoista tulee taata riittävillä vakuuksilla. Sitten tietysti meidän pitää huolehtia siitä, että kaivostuotteet saadaan maksimaalisesti kiertoon, että kiertotalous otetaan siihen aivan ytimeen.

Täällä on kysely sitä, vastustavatko vihreät kaivoksia. Emme me vastusta kaivoksia sinänsä. Me vain haluamme, että kaivostoiminta tehdään vastuullisesti, nimenomaan ympä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

ristövastuullisesti, mutta myös niin, että se on sosiaalisesti vastuullista ja se on sillä tavalla myös taloudellisesti vastuullista, että niistä mineraaleista myös maksetaan korvaus. Sitä tämä esitys kaivosveron korotuksellaan vie eteenpäin, ja nyt on tärkeätä myös, että näitä ympäristövastuukysymyksiä viedään eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri. Riittäisikö kolme minuuttia?

19.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Yritetään. — Ensin kiitoksia eduskunnalle pääosin varsin positiivisesta ja kannustavasta palautteesta. — On aivan selvää, että veronkorotukset mihin tahansa sektorille nostavat toimialan kustannuksia, varsinkin tällä alalla, kun yritykset eivät voi siirtää tätä kustannusta hintoihin, jotka määräytyvät maailmanmarkkinoilla. Tällä hetkellä esimerkiksi nikkelin hinta on varsin alhaalla, erityisesti verrattuna Venäjän hyökkäyksen kohdalla olleeseen piikkiin, mutta noin yleisestikin sehän vaikuttaa suomalaisiin kaivoksiin jo itsessään. Kyllä kustannuslisäys joissain tapauksissa voi johtaa siihen, että joku osa hankkeesta muuttuu esimerkiksi tappiolliseksi. Tässä tietenkin on kyse esimerkiksi siitä, jos hyvin köyhää malmia halutaan hyödyntää, niin luonnollisesti sen kustannusvaikutus voi nousta liian kovaksi. Tätä korotuksen vaikutusta on pyritty arvioimaan tehdyssä selvityshankkeessa. Näitä vaikutuksia voidaan karkeasti arvioida, mutta on hyvä ymmärtää, että jo tämänhetkisestä verotasosta, jota ei ole korotettu, todetaan, että kaivoshankkeista noin kaksi prosenttia on kannattamattomia. Siis taloudellisesti tämä tulee jonkin verran nousemaan.

Oli puhetta kestävydestä, kestävästä mineraalien talteenotosta. Tämä tietenkään ei ole aivan yksinkertainen asia määritettäväksi. Aivan kuten edustaja Seppänen kuvasi, sähköistymiskehitys ja sähköautot ja monet muut laitteemme edellyttävät mineraalien käyttöä. Mikäli halutaan samaan aikaan tukea vaikkapa strategista autonomiaa Euroopassa ja huolehtia siitä, ettemme olisi riippuvaisia vaikkapa kriittisten mineraalien osalta kyseenalaisista maista tai kyseenalaisista maantieteellisistä suunnista, niin jossain vaiheessa tietenkin arviota pitää tehdä sen suhteen, mistä näitä sitten saadaan, varsinkin kun olen myös ymmärtänyt, että suomalainen kaivosteollisuus on varsin kestävä ja huolehtii velvoitteistaan. Olen lähes kaikissa Suomen kaivoksissa vieraillut viime viikolla, viimeksi Terrafamessa Sotkamossa, jossa esimerkiksi tämä kehitetty bioliuotusmalli vaikuttaa erittäin hyvältä vaihtoehdolta myös tältä kestävyyskannalta.

Arvoisa puhemies! Jako-osuudesta kuntien ja valtion välille oli jonkin verran keskustelua. Perustelin ylipäättänsä jako-osuuden muutosta suurella verotuoton kasvulla. On välttämätöntä alkuperäistä jako-osuutta muuttaa. Eduskunta sitten valiokunnassa tarkastelee tietenkin tätä tarkemmin, ja meidän lähtökohta on se, että yhdenkään kunnan verotuotot eivät vähene.

Ehkä olisin vielä vihreiltä halunnut tiedustella: Olen totta kai hyvin tyytyväinen, että teiltä tuli positiivista palautetta tähän, mutta itseäni kiinnostaisi, että mikäli Suomen kaivosteollisuus ei ole riittävän kestävä tai huolehdi esimerkiksi jätteen minimoimisesta, kierrättämisestä ja muista velvoitteista, niin löytyykö maailmasta sellaisia kaivoksia, joissa tehtäisiin nämä asiat riittävän hyvin, koska tämä on luonnollisesti meille monille melkoinen kohtalonkysymys tulevana vuosina.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Hallituksella ei ole tällä hetkellä käynnissä kaivosten jäteveron osalta toimenpiteitä, mutta tietenkin ylipäättänsä on aina tarpeen ohjata vähentämään jätettä ja lisäämään kiertotaloutta.

Sitten oli vielä keskustelu ympäristövakuuksista, ja niiden mainittiin olevan matalalla tasolla, jos nyt muistan oikein. Tästä kyllä oma arvioni on se, että ympäristövakuudet ovat huomattavan korkealla tasolla erityisesti sellaisten kaivosten kuin Terrafamen osalta, jossa niiden vaikutus toiminnan kannattavuuteen on selvä.

Joka tapauksessa kiitan eduskuntaa tästä keskustelusta. Tämä kokonaisuus, jossa meidän pitää kyetä tekemään kestävää kaivostoimintaa, turvaamaan mineraalien saaminen — koko ajan suuremmat tarpeet siellä — tekemään se sosiaalisesti, taloudellisesti, ympäristöllisesti, alueellisesti vastuullisesti. Se ei ole mikään yksinkertainen harjoitus, mutta mielestäni hallituksen askel tässä menee joka tapauksessa oikeaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt tosiaan keskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 19.15.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.47.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 9 käsittelyä. — Sieltä edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.47 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Näin koko eduskunnan ollessa koolla haluan todeta muutamia perustavaa laatua olevia asioita:

Moderni elämäntapa ja korkea elämänlaatu edellyttävät aina metalleja, ja ilman metalleja emme voi saavuttaa sellaista elintasoja, johon olemme tottuneet ja jonka haluamme myös tuleville sukupolville tarjota. Metalleja ei voi olla ilman kaivoksia. Siksi tämä kysymys kaivosmineraaliverosta sekä toisaalta myös sitten tähän toimialaan liittyvät muut asiat, joita tässä keskustelussa on sivuttu, ovat tulevaisuuden kannalta valtavasti tärkeitä kysymyksiä.

Tällä hetkellä Suomi elää myös poikkeuksellisen vaikeita aikoja, kun mietimme kansantaloutemme ja erityisesti julkisen taloutemme tilaa. Syy siihen on tietysti hyvin pitkälle geopolitiisessa tilanteessa, siinä, kuinka Venäjä omalla sotapolitiikallaan on ajanut Euroopan tilanteeseen, että Euroopan maat ovat joutuneet rajusti tempaisemaan itsensä irti niistä arvoketjuista, joista olemme aiemmin olleet riippuvaisia Venäjän taloudessa, ja hyvin monet näistä liittyvät myös näihin kaivannaissalan kysymyksiin. Siksi olemme myös turvallisuusmielessä tärkeiden asioiden äärellä tässä keskustelussa.

Arvoisa rouva puhemies! Näiden molempien näkökulmien, niin Suomen talouden kuin turvallisuuden kannalta, investointien saaminen Suomeen on aivan ensiarvoisen tärkeää. Ei ole kovin montaa sellaista toimialaa, jotka pystyisivät Suomeen isoja miljardiluokan investointeja tuomaan. Kaivannaistoimiala on sellainen, ja on totta kai myös merkityksellistä, että Suomessa on nimenomaan tämän toimialan vahvaa osaamista niin, että toisaalta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

ympäristön näkökulmasta nimenomaan Suomessa on kyky tätä toimintaa kestävästi harjoittaa, mutta kun meillä on tätä osaamista ja täytämme Suomessa vallitsevat maailman vaativimmat ympäristölainsäädännön vaatimukset, niin meidän yrityksemme myös saavat näiden investointien myötä hienoja kotimaisia referenssejä, joiden kautta yrityksemme saavat vientimahdollisuuksia maailmalle. Eli näillä investoinneilla on paitsi se suora vaikutus kansantaloutemme kasvattamiseen myös lukuisia välillisiä positiivisia vaikutuksia.

Arvoisa rouva puhemies! On aivan selvää, että suurilla, miljardiluokan, investoinneilla on aina myös paikallisia vaikutuksia, jotka lisäävät esimerkiksi paikallisen yhteisön, paikallisen kunnan tai kaupungin kustannuksia. Kun suuria investointeja tehdään, syntyy myös uusia sinänsä toivottuja työtilaisuuksia, alueelle muuttaa uusia asukkaita, mutta kaikkia näitä varten tarvitaan uutta infrastruktuuria, uutta palvelurakennetta, ja kaikki tämä maksaa. Toisaalta kun varataan — vaikka nyt ei edes massiivisia alueita, mutta varataan kuitenkin — alueita tietyn liiketoiminnan käyttöön, niin se aina rajoittaa muiden mahdollisten elinkeinojen ja muiden maankäyttömuotojen mahdollisuuksia paikallisesti. Myös nämä ovat sellaisia vaihtoehtoiskustannuksia, joita tulisi kompensoida. Jotta näillä kaivosinvestoinneilla, joita Suomeen toivottavasti tulevaisuudessa enenevässä määrin saadaan ja sitä kautta maahamme luodaan vaurautta, mielestäni on tärkeää, että on vahva paikallinen hyväksyttävyyys. Osana tätä paikallista hyväksyttävyyttä on tärkeää ja mielestäni järkevää, että meillä on kaivosmineraalivero, jota sitten siitä paikallisesti louhitun malmin arvosta myös sinne kyseiselle paikkakunnalle tuloutetaan.

No, viime vaalikaudella, kun säädettiin tästä kaivosmineraaliverosta, säädettiin poliittisten lehmänkauppojen seurauksena silloisen hallituspuolueen vihreiden vaatimuksesta tällaisesta valtion jako-osuudesta kaivosmineraaliveron tuottoon. Tämä on kieltämättä ongelma sen kannalta, että valtio, joka mahdollistaa sinänsä Suomessa liiketoiminnan menestymisen puitteet, ei ole näiden paikallisten vaikutusten osalta se, johon ne kohdistuvat, jolloin myöskään siitä paikallisesti tapahtuvan louhinnan arvosta ei mielestäni valtion tulisi ottaa tätä jako-osuutta, vaan mikäli nähdään, että kaivos toimialana on niin merkittävä toimiala, että siinä halutaan olevan erillinen vero, tulisi tämän veron mielestäni perustua kannattavan liiketoiminnan verottamiseen. Tätä tulisi tarkastella erillään tästä louhitun malmin arvosta, jonka mielestäni tulisi tulla kokonaisuudessaan lähiyhteisölle, joko kunnalle ja kaupungille tai niin, että huomioidaan myös kaikkien suoraan vaikutuspiirissä olevien kuntien tilanne niin, että se kuntien määrä laajenee, joka kuntien jako-osuutta saa, tai niin, että sitten muulla tavalla paikalliselle yhteisölle tämä tuotto kanavoituu, mutta niin, että se tulisi täysimääräisesti paikallisille yhteisöille, joille maksimoidaan myös tämä kaivosinvestointien sosiaalinen, paikallinen hyväksyttävyyys.

Eli nyt tarvittaisiin viisasta harkintaa tämän hallituksen esityksen yksityiskohtien hiomiseksi niin, että ollaan kestäväällä pohjalla ja maksimoidaan niin se vaurastumismahdollisuus, julkisen talouden vakauttamistavoite, joka sinänsä on aivan ymmärrettävä ja on tämän hallituksen esityksen taustalla, kuin myös siis nämä toimialan kestävä kasvun mahdollisuudet Suomessa.

Arvoisa rouva puhemies! Ilta on jo pitkällä, mutta toivottavasti voin vielä muutamia näkökulmia ottaa tässä puheenvuorossa esiin liittyen siihen, että nämä kaivosinvestoinnit ovat todella tärkeitä Suomen turvallisuudelle. Jos ajatellaan esimerkiksi vaikka sitä tosiasiaa, että Suomi on käytännössä Euroopan ainoa nikkelin tuottaja ja ne merkittävät nikkelin tuotannon kasvunäkymät, joita Euroopassa voisi olla, ovat käytännössä täällä Suomessa, niin nikkeli on metalli, jota puolustusteollisuutemme välttämättä tarvitsee, jotta Euroo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

pan puolustuskyky voidaan nostaa sille tasolle, mikä sen tulee olla, jotta tässä geopolitiikassa tilanteessa voimme ajatella, että Eurooppa on turvassa, voimme palauttaa rauhan maanosaamme ja turvata sen pitkällä jäniteellä. Näin ollen myös tästä turvallisuusnäkökulmasta tätä asiaa on nyt täällä eduskunnassa valtiovarainvaliokunnan verojaoston asiaa käsitellessään syytä viisaasti harkita.

Tosiaan, rouva puhemies, malmi on puhtaasti taloustieteellinen termi. Se tarkoittaa mineralisaatiota, joka on taloudellisesti järkevää hyödyntää. Tosiaan tänäänkin olemme saaneet kuulla kaivososalta, voi sanoa, dramaattisia yhteistoimintailmoituksia, kun tällä hetkellä toimialalla pelätään sitä, että nämä eri kautta tulevat alan kannattavuutta heikentävät tekijät vaikuttavat siihen, että tosiaan malmin määrä pienenee. Kun siis veroja kiristetään, niin malmin määrä pienenee. Malmi ei ole mikään vakio, joka siellä kallioperässä on, vaan siihen vaikuttavat nimenomaan nämä ulkoiset tekijät, joista esimerkiksi verotus on aivan keskeinen. Tämän vuoksi, rouva puhemies, totean, että mikään kansakunta ei voi verottaa itseään rikkaaksi vaan kyllä ainoastaan investoimalla, yrittämällä ja työtä tekemällä kansakunta voi menestyä. Siksi tässä kohtaa nyt tarvitaan toisaalta tahtoa vaurastua mutta myös malttia miettiä, mikä on se malli, jolla Suomi parhaiten vaurastuu näillä maaperänsä rikkauksilla, joita me osaamme kestäväällä tavalla, myös ympäristöämme kunnioittaen, hyödyntää. [Tuomas Kettunen: Hyvä puheenvuoro! Mielellään olisin kuunnellut pitempään!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

19.56 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! En ihan kokonaan ehtinyt kuunnella edustaja Autton puheenvuoroa. Osan kuuntelin tuolla työhuoneessa ja loput tässä, mutta siltä osin kuin kuulin, se oli erinomainen puheenvuoro. — Nyt tarvitaan tietenkin viisautta ja malttia siinä, että kun kaivosvero saatiin viime kaudella Suomeen ja nyt sitä ollaan korottamassa, niin katsotaan, ettei viedä sitä verotasoa siihen pisteeseen, jolle on muuten nyt riski, että kaivostoiminta alkaa olla kannattamatonta ja olemassa olevillekin kaivoksille käy, niin kuin on käynyt — eilen Outokumpu, tänään Agnico Eagle ovat ilmoittaneet muutosneuvotteluista ja aletaan vähentämään henkilöstöä. Akkiä käy niin, että kun tavoite on saada lisää veroja, lopputulos onkin, että veroja tulee vähemmän ja kaivosten elinkaari lyhenee.

Suomi on maa, jossa on Euroopan mittakaavassa poikkeuksellisen paljon maaperän tai tässä tapauksessa kallioperän rikkauksia. Me olemme Euroopassa riippuvaisia Aasian ja muun maailman, niin kuin osittain vaikkapa koboltissa koko maailma on riippuvainen Afrikan kallioperässä olevista rikkauksista. Meillä puhutaan paljon kriittisestä omavaraisuudesta ja siitä, että meidän pitäisi vähentää riippuvuutta Euroopassa muusta maailmasta. Tämä on turvallisuuspoliittinen kysymys, ja tämä on taloudellinen kysymys. Ja kun Suomessa näitä esiintyy, niin kestäväällä tavalla meidän kannattaa niitä hyödyntää.

Mitä se kestävyys tarkoittaa? Se tarkoittaa kolmea kestävyyttä: Taloudellinen kestävyys, johon tulee myös se, että meillä voi olla kohtuullinen ja järkevä kaivosvero olemassa, jolla me otamme myös kunnille sopivan osuuden, kun he kantavat riskin siitä, kun joutuvat rakentamaan infraa ja palveluita. Sitten on sosiaalinen kestävyys, ja siihenkin liittyy tämä kaivosvero. Pitää olla alueen hyväksyntä. Viime kaudella kaivoslainsäädäntöä muutettiin niin, että kunnalla on käytännössä oikeus päättää kaavoituksen kautta siitä, tuleeko alueelle kaivosta vai ei. Tämä on tärkeää ja järkevää, koska tarvitaan sosiaalinen toimilu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

pa, siis alueen ihmisten hyväksyntä sille kaivokselle. Sitten kolmas on ympäristöllinen kestävyys, ja se on vähintään aivan yhtä tärkeä kuin kaikki nämä muutkin.

Lappi, Pohjois-Suomi, Kainuu ovat juuri niitä alueita, joilla esiintyy näitä arvokkaita metalleita ja mineraaleja ja kaivostoimintapotentiaali on suuri, mutta emme kukaan halua sinne yhtään kaivosta, joka pilaa meidän vedet tai sotkee meidän luonnon. On selvä, että sillä alueella, jossa kaivostoimintaa harjoitetaan, tulee pysyvä jälki, mutta lähtökohta on, että sen ulkopuolella pitäisi rajoittaa vaikutukset mahdollisimman minimiin. Silloin kun kyetään tekemään kestävästi niin, että meillä voidaan sanoa isossa kuvassa, että luontoa ei pilata ja vedet pysyvät kunnossa — kukaan ei halua tuhota vaikkapa meidän kalakantoja, se on aivan selvä asia, ja sitä ei edes rahalla korvata, jos näin kävisi —, kun nämä kriteerit täyttyvät, meille mahtuu Suomeen kestävä kaivosteollisuutta.

Silloin pitää hakea oikea balanssi verotuksessa, minkä verran verotetaan, kun kaivoksiinhan kohdistuu ihan normaali muukin verotus. Kun yhteisövero maksetaan voitosta ja kaivosvero on aivan ekstravero, niin pitää hakea oikea balanssi ja katsoa, mikä on veron pohja. Nyt valitettavasti näen, että tässä saattaa käydä niin, että vaikka meillä on yhteinen tahto, että halutaan fiskaalisessakin mielessä kerätä valtion kassaan rahaa, niin ylitetään nyt se kynnyksen, että tämä lähtee kääntymään alaspäin. Tai jos tietenkin tulevat ympäristöön ne pysyvät jäljet siinä kaivosalueella, kun harjoitetaan toimintaa, ja ne ovat kerran tulleet, niin kannattaisihan se esiintymä mahdollisimman loppuun saakka hyödyntää. Jos tämä kaivosvero aiheuttaa sen, että elinkaaret alkavat lyhenemään ja siirrytään viereen toiselle alueelle taas harjoittamaan kaivostoimintaa, niin ei se ole ympäristöllekään enää kestävä.

Kun täällä käytiin aikaisemmin tästä keskustelua ja meillä oli debattikin, niin tässä oli semmoinen jonkunlainen ehkä väärinymmärrys osalla vihreän puolueen puheenvuoroista, kun ne sekoittavat kaivosveron ja ympäristö- ja jäteasiat ja sitten siihen liittyvät vakuudet. Näitä ei pidä lähteä sekoittamaan, koska ei ole tarkoitus, että kaivosverolla korvattaisiin joitakin ympäristöhaittoja. Ympäristöhaitat pitää panna lainsäädännöllä kuriin. Pitää olla riittävät vakuudet, niin että jos yhtiöllä lähtee menemään huonosti, jälkihoito voidaan hoitaa asianmukaisesti ja se ei mene veronmaksajan piikkiin — ja näin tänä päivänä pitkälle muuten onkin. Ne ovat yllättävän isoja summia, mitä vakuuksia on maksettu, ja tätä kaivosveroa ei pidä tähän sekoittaa. Mutta kun ihmisten ja välillä päättäjienkin mielessä menevät kaikki nämä sekaisin, niin sitten tehdäänkin väärä päätöksiä.

Pitää muistaa, että tämä toimiala on erittäin voimakkaasti ollut kasvussa ja se on luonut koko Suomeen kasvua, ja kestäväällä tavalla sitä kannattaa hyödyntää, eikä verottaa henkilöitä.

Nyt voidaan lopussa vielä kysyä siitä, että tämä malli yhteenlaskettuna tuo kunnille kyllä suurin piirtein saman verran verotuottoja kuin ilman korotusta, mutta kun tässä erilainen verokohtelu tulee metallikaivoksille kuin muille, niin kuntien välillä tulee eroja. Sodankylä tulee menettämään tässä, ja Sotkamo tulee menettämään tässä mallissa. Onko tämä oikein? Ei ole. Onko tämä väärin? On. On siis väärin se, että tehdään nyt malli, että ne kunnat, jotka ovat täällä toimineet, rakentaneet infraa ja palveluita, kun työpaikkoja on tullut, menettävät tässä, vaikka veroa korotetaan. Semmoista lopputulosta ei pitäisi olla, että korotetaan kolminkertaiseksi vero ja kunnat saavatkin vähemmän. Viime kaudella tarkoituksella haluttiin ohjata 60 prosenttia kunnille, koska ne ottavat sen riskin. Kyllä valtiolla on muitakin verokanavia, mistä kerätä verot. Nyt tässä pitäisi kyllä katsoa järkevällä tavalla tätä suhdetta vielä ja miettiä, mikä on oikea suhde.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

Olen siitä erittäin pettynyt, että kunnan kansainvälistä vertailua ei ollut tässä hallituksen esityksessä. Meillä on julkisuudessa hirveän paljon puhetta, joka ei välttämättä pohjautu tosiasioihin, jossa kerrotaan, että me annetaan ilmaiseksi nämä ja nuo. Näinhän on helppo sanoa, ja se varmasti menee osaan kansaa hyvin, mutta pitäisi vertailla, miten siellä Ruotsissa verotetaan vastaavaa toimintaa. Hallituksen esityksessä pitäisi olla esimerkki: Jos tämä kultakaivos olisi Kittilän sijasta Ruotsissa, miten se maksaisi silloin veroa? Jos tämä Terrafamen kaivos olisi Kainuun sijasta Norrbottenin alueella, minkä verran silloin maksettaisiin veroa? [Tuomas Kettunen: Hyvä kysymys!] Silloin me päästäisiin tähän käsiksi. Afrikassahan on eri tilanne, kun siellä pitää heimopäälliköitten sukulaiset ja niitten pikkuserkut ottaa töihin ja hoidetaan yhteiskuntavastuu tätä kautta, mutta Suomi on oikeusvaltio ja me ei hoideta sitä kautta, ja siksi meidän pitäisi katsoa oikeasti niissä maissa, joissa on vertailukelpoista toimintaa, miten ne hoitavat tämän. Sitten me voitaisiin alkaa puhumaan faktoilla tästä, eikä antaa väärää kuvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu poissa — mutta edustaja Kettunen paikalla. Olkaa hyvä.

20.05 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Edustaja Autto, edustaja Lohi, Lapin kansanedustajat Lapin vaalipiiristä! Käytitte molemmat pitkät puheenvuorot, mutta ne pitkät puheenvuorot olivat täyttä asiaa. Kiitoksia siitä.

Niin kuin edustaja Autto totesi, kun koko eduskunta täällä istuu koolla torstai-iltana, niin, rouva puhemies, valitettavasti en tämän lähetekeskustelun alkuun päässyt, missä olette käyneet ihan debattipuheenvuoroja. Mutta näinhän se on, että mitä pidemmälle nämä puheenvuorot menevät, sitä pidemmäksi ne muodostuvat, mutta ennen kaikkea sitä asiantuntevammaksi ne muodostuvat. Elikkä kun käymme tätä lähetekeskustelua kaivosmineraaliverolain muuttamisesta, niin toivon, että tämä eduskunnan pöytäkirja tämän lähetekeskustelun osalta valiokunnassa luetaan ihan ajatuksen kanssa läpi.

Näihin aikaisempiin puheenvuoroihin liittyen tässä tulee hieman toistoa, mutta muistutan: Elikkä tämän lain ajatus on, että metallisten kaivosmineraalien veroa nostetaan tämän vuoden lopussa vuodenvaihteessa 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin ja jatkossa valtio saa kaivosmineraalien tuotosta 80 prosenttia ja kaivosten sijaintikunnat 20 prosenttia. Aiemmin, niin kuin tässä edustaja Lohen puheenvuorossa tuli esille, näistä tuotoista 60 prosenttia on mennyt niihin kuntiin, missä nämä kaivokset sijaitsevat, ja 40 prosenttia valtiolle.

Rouva puhemies! Sanon tämän aivan suoraan: Tämä valtion suunnitelma nyt nelinker-taistaa kaivosvero sekä pienentää kuntien osuutta sen tuotosta on vakava virhe. Tämä on vakava virhe, joka uhkaa pohjoisen kasvua ja kilpailukykyä ja sitä kautta koko valtion ta-voitetta siitä, että tähän maahan luodaan kasvua ja verotuloja, mitä kautta sitten maksetaan näitä kertyneitä velkoja takaisin. Tämä on oikeasti vakava uhka ja vakava virhe. Näin myös vetoavat pohjoisen alueen kauppakamarit, eri yrittäjäjärjestöt. He vetoavat hallitukseen maltillisten ja kestävien ratkaisujen löytämiseksi, kun he ovat käyneet keskustelua tämän lainsäädännön muuttamisesta. Tällaiset äkkinäiset muutokset uhkaavat pohjoisen Suo-men elinkeinoelämää, ennen kaikkea investointeja ja työpaikkoja.

Rouva puhemies! Jos verotaso nyt nousee nopeasti ja vuosittain ennakoiduttomalla ta-valla, niin jossain vaiheessa tämä sitten tulee vaikuttamaan vieläkin isommin investointei-hin. Mistä toimialalla voidaan olla aina varmoja, ettei veroa taas seuraavassa riihessä ko-roteta? Se on se kysymys. Tämän nykyisen hallituksen — tämän vaalikauden, mitä nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 89/2025 vp

kaksi vuotta on kestänyt — veropolitiikka on ollut kyllä täysin ennustamatonta. Elinkeinoelämän edustajien lausunnoissa on nostettu esiin huoli siitä, että kaivosmineraaliveron korottaminen ja kaivosten sähköverotuen poistoa koskevat ehdotukset tulevat lyhentämään kaivosten elinkaarta. Ne heikentävät kaivosteollisuuden kilpailukykyä ja vaarantavat investointeja. On syytä arvioida nyt valiokuntatyöskentelyn yhteydessä aika tarkasti, mikä on se lopullinen kanta, mikä tähän verotason korottamiseen sitten otetaan.

Puhemies! Tarvittaisiin elinkeinoelämän peräänkuuluttamaa laajamittaisempaa vaikutusarviointia kaivosmineraaliveron korotusten ja kaivosten sähköverotuen poiston vaikutuksista esimerkiksi verokertymään pidemmällä aikavälillä, vihreään siirtymään, huoltovarmuuteen ja työllisyyteen liittyvissä asioissa.

Puhemies! Kun tässä Lapin vaalipiirin kansanedustajat ovat ansiokkaat puheenvuorot pitäneet, oma maakuntani on Kainuu, ja meillä Kainuussa on Euroopan suurin nikkelin tuottaja ja myös akkukemikaalien tuottaja Terrafame, kaivosyhtiö, jonka enemmistöomistus on valtiolla, niin toivoisin vielä kertaalleen mietittävän — toivoisin aidosti vielä kertaalleen mietittävän — tämän kaivosmineraaliverolain muuttamista. Onko tässä nyt järkeä lähteä tekemään näinkin suurta veronnostoa kuin kaivosmineraalien veron nelinkertaistaminen?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.